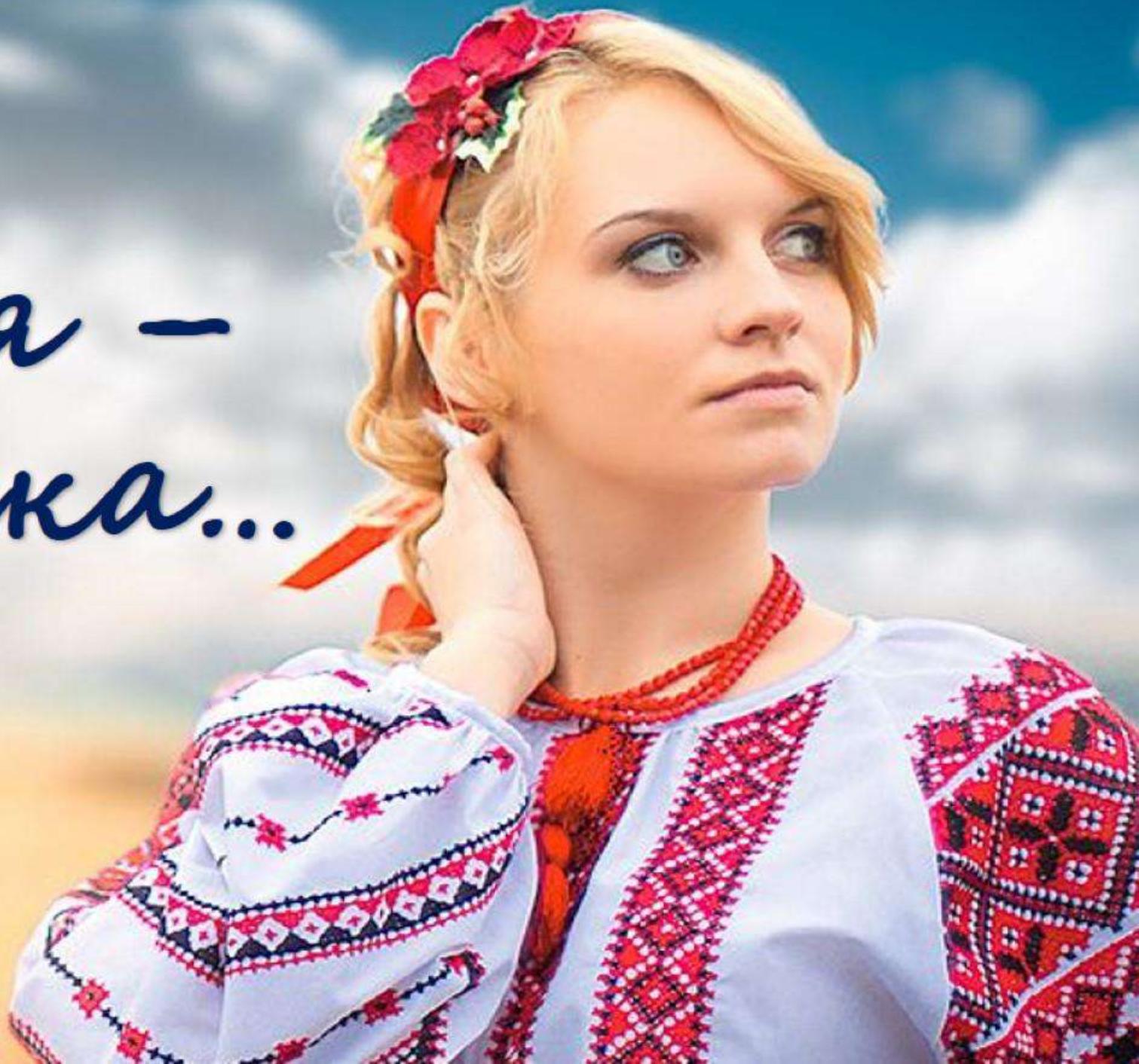
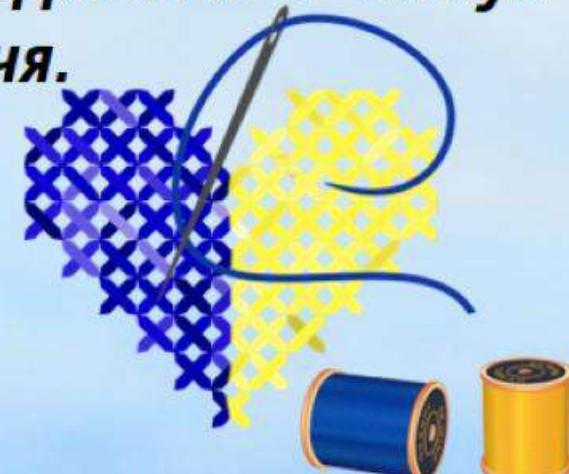

Мое ім'я –
Вишиванка...

У культурі практично будь-якого народу є речі, які яскраво відображають його національну традицію. Українська вишиванка — яскравий приклад і підтвердження цьому. В ній історія і культура українського народу. Все в цій, здавалося б, простій сорочці цінувалося. Техніка виконання, тканина, колір і візерунок всьому надавалося особливе, і навіть сакральне, значення. По тому, як вишила сорочка можна було говорити про походження і статус власника, а також про його матеріальне благополуччя.

Вишиванка — символ краси, здоров'я і щасливої долі. Її вважають оберегом української нації. Вишила сорочка символізує сімейні цінності — пам'ять роду, вірність і любов.

Трішки історії...

Перші вишиванки наші дуже далекі предки могли носити ще в епоху неоліту. Ряд вчених вважає, що вишиванки були вже у трипільців, представників загадкового племені з розвиненою культурою. Але це тільки гіпотеза, припущення, так як точних відомостей про те, що у трипільців точно були вишиванки, немає.

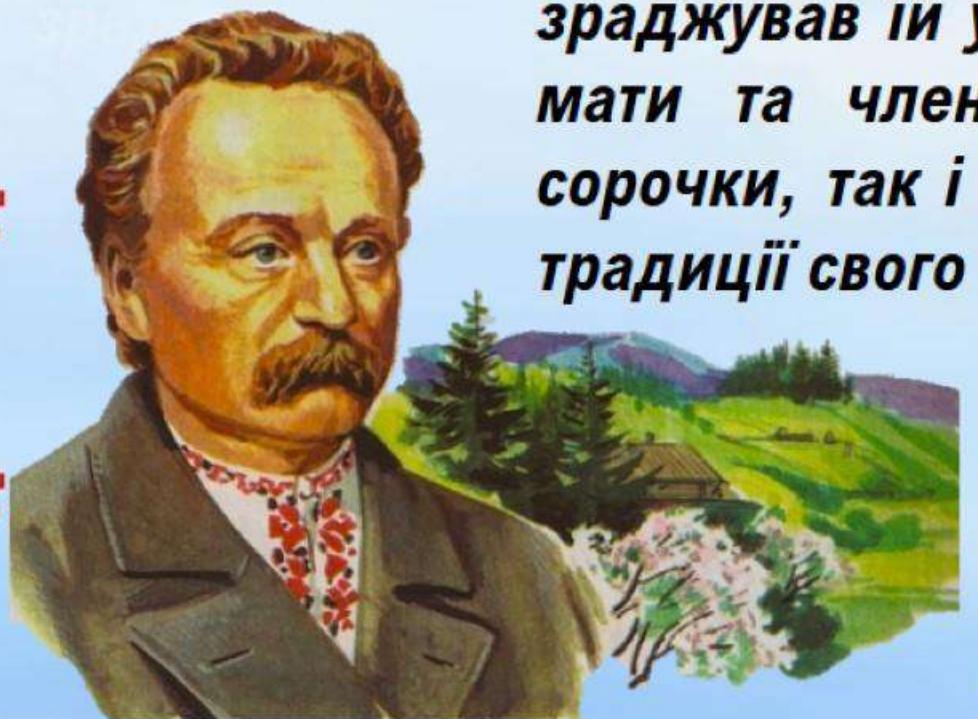
А ось у скіфів вони були. За свідченням давньогрецького історика Геродота, свій одяг вони оздоблювали цікавими візерунками, про це свідчать і знайдені на Черкащині срібні бляшки з фігурками чоловіків, датовані приблизно VI ст.

Носили вишиванки в середньовіччі в Київській Русі і в більш пізні епохи. Так італійський мандрівник Жільбер де Лануа, який в 1412 і 1421 роках двічі бував на території Угорського королівства, в своїх подорожніх нотатках писав, в тому числі, і про традиції носіння вишиванок русинами, як тоді називали наших предків, які жили по сусіству з мадярами.

Козацькі часи історії України характеризуються великою популярністю вишиванок, причому мистецтво їх створення розквітає пишним цвітом. Так багаті козаки замовляють собі дорогі вишиванки з шовку, з використанням золотих і срібних ниток. Їх також носять міщани і купці, часто за зовнішнім виглядом вишиванки і багатством її обробки можна було визначити соціальний статус її власника.

В кінці XIX століття українські вишиванки починають гармонійно поєднуватися з європейськими костюмами. Одним із законодавців моди носіння вишиванки разом з піджаком був великий український письменник Іван Франко. Він виніс цю традицію з отчого дому і не зраджував їй упродовж усього життя. «...Так як його мати та члени родини носили прекрасно вишиті сорочки, так і він на ціле своє життя лишився вірний традиції свого народу».

Полюбляли носити вишиванки й інші представники української інтелігенції та еліти: Леся Українка, Тарас Шевченко, Олена Пчілка, Марія Заньковецька та ін.

Як не дивно, але українські вишиванки користувалися популярністю і за радянських часів, причому часом вишиванки як урочистий одяг одягали і партійні керівники Української РСР. А серед радянських босів особливо небайдужим до вишиванок був Микита Хрущов, який часом любив з'являтися на публіці одягнений в український національний костюм.

Після повалення Хрущова і початку брежнєвської епохи популярність вишиванок трохи згасла, щоб з новою силою відродиться вже у вільній Україні.

Щороку в третій четвер травня у нашій країні відзначають Міжнародний День вишиванки. Цей день не є державним святом, але за 16 років він дуже сподобався багатьом українцям. У 2022 році він припадає на 19 травня.

Історія свята

Міжнародний День вишиванки має дуже цікаву історію, яка показує, як одна ідея може захопити уми мільйонів мешканців великої країни.

Історія свята бере свій початок у 2006 році. Леся Воронюк — студентка Чернівецького національного університету ім. Юрія Федъковича запропонувала своїм однокурсникам провести флешмоб: у певний день прийти на пари у вишиванках. Ініціативу підхопили кілька десятків студентів та викладачі факультету.

Згодом флешмоб поширився і на інші міста України. З кожним роком кількість людей, які відзначають це свято, зростала. Для нього обрали дату та почали відзначати у певний день по всій Україні.

День вишиванки припадає на робочій день, тому українці вдягають вишиті сорочки на роботу, на навчання. На вулицях можна побачити безліч людей різного віку — від малечі до літніх людей, у гарних та різноманітних вишиванках. В мирний час у великих українських містах

люди влаштовували флешмоби у вишитому одязі, змагання та концерти, паради вишиванок, виставки робіт майстринь-вишивальниць, конкурси дитячих малюнків тощо.

Зараз, у весняний час, влада не рекомендує влаштовувати масові заходи, але кожен українець може вдягти вдома вишиванку і зустріти торжество в колі сім'ї.

День вишиванки в НТУ «ХПІ»

Цікавинки про вишиванки

Кожен регіон України має свою особливу вишиванку, яка відрізняється від інших технікою та орнаментом. Фактично, кожна область може похвальатись унікальними вишитими сорочками, притаманними тільки їй.

Одним з найоригінальніших видів вишиванок вважають борщівську. Її особливість полягає в тому, що вона рясно розшита чорними нитками. Розповідають, що колись турки і татари знищили практично всіх місцевих чоловіків, тому жінки впродовж кількох поколінь вдягали саме такі сорочки.

Найпоширеніші та найбільш шановані давніми українцями кольори для вишивання — червоний та чорний. Вони вважалися магічними. Про червоний колір наші предки говорили: «Ця фарба наповнює позитивну життєву енергію». Червоний — символізує любов до людини, до життя, енергії сонця, радості.

Чорний колір вишивки наші предки асоціювали з землею та її плодовитістю. Але не в усіх регіонах країни так вважали. Наприклад, в Поліссі, чорний є символом скорботи та смерті, а на Подолі та в Борщівській вишивці, навпаки. Чорна вишивка на одязі обіцяє власнику багатство та добробут.

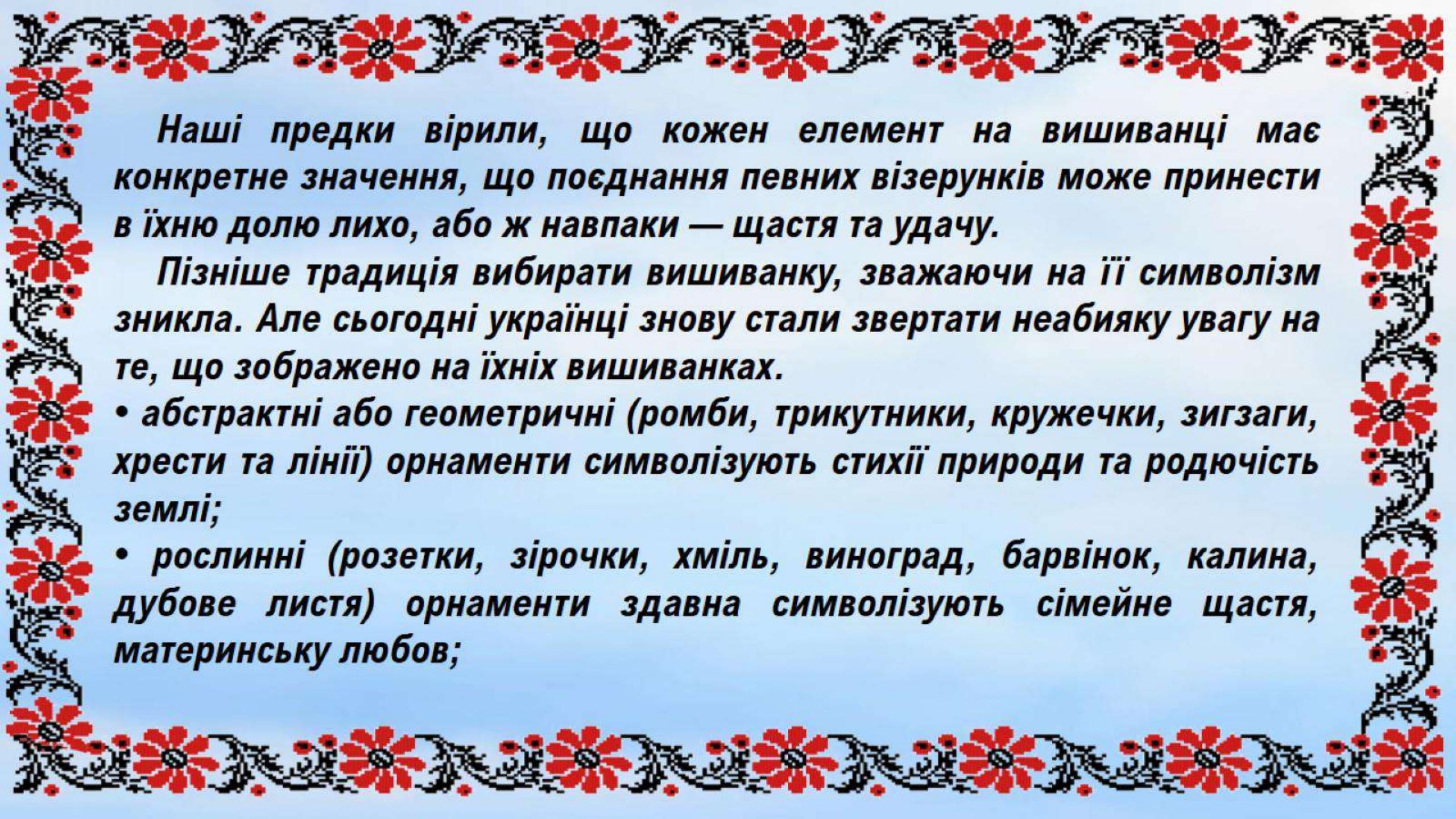
Білий колір — символ невинності, чистоти й радості. Він — нейтральний: в ньому — чарівна сила денного сонячного світла, що виражає спорідненість із Божественною силою. Білий колір багатий своєю чистотою, бо несе в собі всю гамму веселкових кольорів. Синій колір — символ неба і води, його вважали потужним оберегом, який

захистить від недуг та принесе душевний спокій, жовтий колір — символ тепла, радощів і поваги. Це колір золота і стиглого колоса, через які він уособлює сонячне світло. Зелений — символ природи та молодості, колір надії і злагоди, миру і спокою.

Усі перераховані вище кольори вважаються традиційними для вишивки українського одягу та аксесуарів. Сьогодні натуральні барвники дозволяють створювати нитки численних кольорів: сіро-сині, світло і темно-коричневі, від світлих блакитних до глибоких темно-синіх, широка гама зелених і червоних відтінків. За допомогою різнокольорових ниток українські майстрині створюють чудові барвисті й унікальні картини. Такі як роботи вишивальниць клубу «Успіх», які неодноразово були гостями нашої бібліотеки.

Наші предки вірили, що кожен елемент на вишиванці має конкретне значення, що поєднання певних візерунків може принести в їхню долю лихо, або ж навпаки — щастя та удачу.

Пізніше традиція вибирати вишиванку, зважаючи на її символізм зникла. Але сьогодні українці знову стали звертати неабияку увагу на те, що зображено на їхніх вишиванках.

- *абстрактні або геометричні (ромби, трикутники, кружечки, зигзаги, хрести та лінії) орнаменти символізують стихії природи та родючість землі;*
- *рослинні (розетки, зірочки, хміль, виноград, барвінок, калина, дубове листя) орнаменти здавна символізують сімейне щастя, материнську любов;*

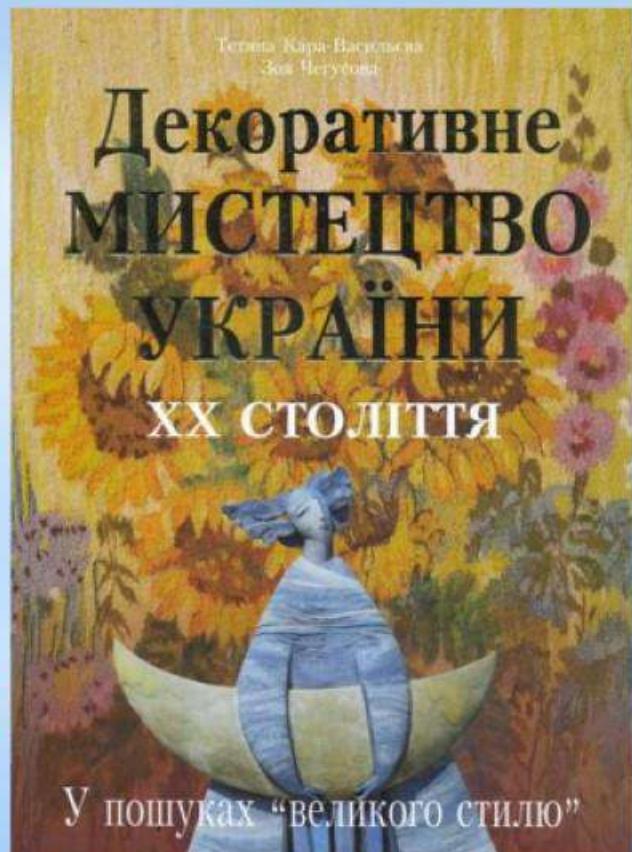
- зооморфні (тваринні) орнаменти приносять вірність, достаток і довголіття.

Згідно з повір'ями, чоловікам краще носити вишиванку з геометричним візерунками, а жінкам — із зображеннями рослин, трав і квітів.

Символічними є не тільки відтінки та форми вишивки, а й полотно та його колір. Традиційно вважали, що білосніжний колір означає цноту та чистоту, червоний символізує життєву силу, зелений — природу та спокій, а чорний — смуток і тугу. Найчастіше одягали білі вишиванки, вони додавали життєрадісності, а чорна вишиванка слугувала для часу посту та жалоби.

Видання з фонду НТУ «ХПІ»

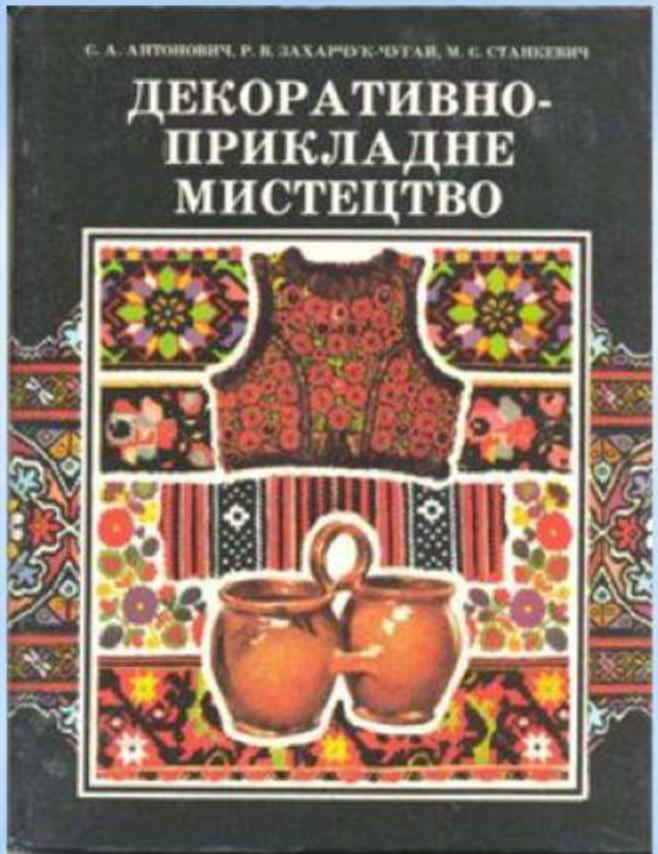
Кара-Васильєва Т. В. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю» / Тетяна Кара-Васильєва, Зоя Чугусова. — Київ : Либідь, 2005. — 280 с.: іл.

Книжка базується на сучасній концепції розвитку декоративного мистецтва ХХ ст. Розкривається складна й розмаїта панорама художнього життя в Україні: зміни напрямів і стилів, взаємовпливи народного та професіонального мистецтва, творення нових ідей — від авангарду на початку століття до пошуків стилю сучасних митців. Для мистецтвознавців, істориків, працівників музеїв, студентів та учнів творчих навчальних закладів, усіх, хто цікавиться українським декоративним мистецтвом.

Гасюк Е. О. *Художественное вышивание : альбом* / К. О. Гасюк, М. Г. Степан. — 4-е изд., стер. = на украинском и русском языках. — Киев : Вища шк., 1986. — 247 с. : цв. ил.

Текст викладено російською та українською мовами. В альбомі містяться відомості про історичні та етнографічні засади вишивки народів колишнього СРСР. Дано короткий історичний огляд розвитку мистецтва вишивання на Україні, розкрито мотиви українського народного орнаменту. Описано різні види мережки, швів, методи вишивання, наведено зразки вишивок для оздоблення виробів і приклади деяких характерних виробів, прикрашених художньою вишивкою та аплікацією.

Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво : навч. посібник / Є. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич ; худож. В. К. Іванов. — Львів : Світ, 1992. — 272 с. : цв. ил.

У навчальному посібнику розглядаються питання теорії та історії декоративно-прикладного мистецтва України. Аналізуються його основні види (ткацтво, килимарство, вишивка, кераміка тощо) як своєрідний світ національної краси і духовності. Основні теоретичні аспекти, питання історії та композиції, подані в книзі, дають змогу глибше зrozуміти орнаментально-пластичні народні образи, котрі випливають із глибин людського життя. Це перше видання такого плану, що ґрунтуються на нових засадах висвітлення питань художньо-духовної культури українського народу.

Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма / Тамара Ніколаєва. — Київ : Либідь, 1996. — 176 с. : рис.

Висвітлюються витоки традиційного українського костюма, його багатовікова історія, тісно пов'язана з процесом розвитку української спільноти. Представлене широке розмаїття народного вбрання відповідно до історико-етнографічних регіонів України, детально розглядаються його численні компоненти та прийоми оздоблення.

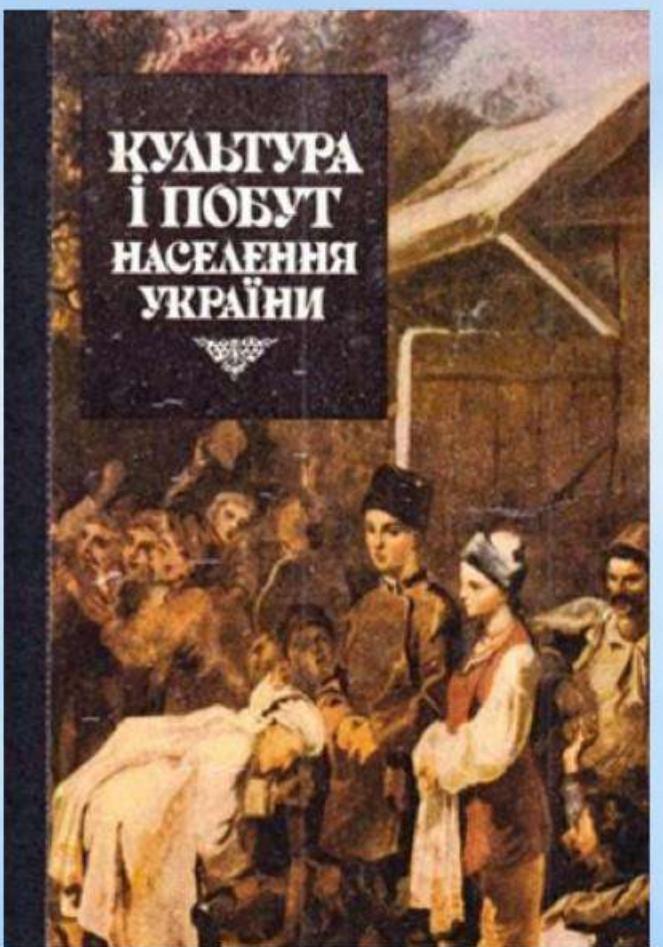
Для викладачів, науковців, студентів, мистецтвознавців, модельєрів, усіх, хто цікавиться українською культурою.

Рекомендовано Міністерством освіти України для використання у навчальному процесі студентами вищих навчальних закладів.

Андрушко Л. В. Український національний костюм та інформація: філософський і культурологічний вимір : монографія / Л. В. Андрушко. — Київ : ТОВ Юрка Любченка, 2016. — 212 с.

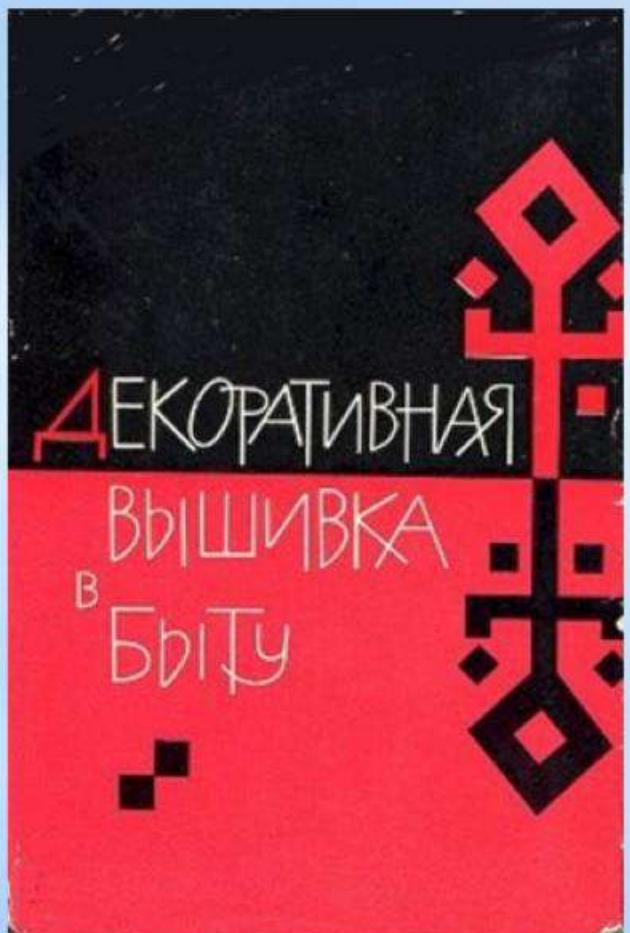
У роботі доведено, що немає вагомих наукових підстав для заперечення інформаційного дослідження українського національного костюма, розкрито та змодельовано такі можливості; продемонстровано значення вказаних розвідок за сучасних умов розвитку науки; систематизовано існуючі в Україні концепції інформації, дано їх оцінку в ракурсі УНК; введено в науковий обіг категорію «УНК-інформація», «цілісність «УНК-інформації» та поняття «УНК-інформаційна лакуна»; запропоновано методологію «інформаційного накладання» для студій українського національного костюма тощо.

Культура і побут населення України : навч. посібник / В. І. Наулко [та ін.]. — 2-ге вид., доп. та перероб. — Київ : Либідь, 1993. — 288 с. : іл.

Перше видання цієї книжки стало водночас і першим знайомством читача з оригінальним систематизованим посібником з українського народознавства. У другому, доповненному і переробленому виданні з урахуванням новітніх даних подано огляд основних етапів етнічної історії України, розвитку різноманітних сфер матеріальної та духовної культури її населення, містяться відомості про українську діаспору та її культурні надбання.

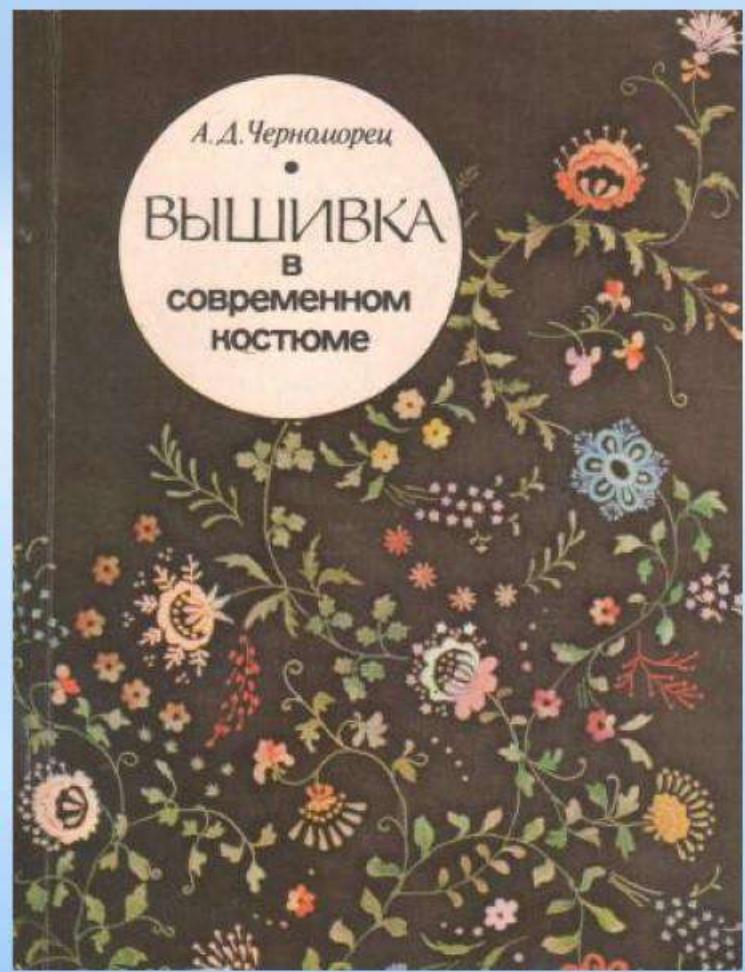
Емельянова Т. Д. Декоративная вышивка в быту / Т. Д. Емельянова. — Москва : Легкая индустрия, 1966. — 66 с.

Книжка Т. Д. Ємельянової є практичним посібником з вишивки. Мета її — ознайомити читачів, які займаються рукоділлям, з різноманітними прийомами виконання народних швів: мережок, різних видів рядка, лічильного шиття. Поряд із народними швами пропонуються менш трудомісткі прийоми оформлення вишитих виробів: просмикування кольорової нитки в тканині, виконання нескладних декоративних мережок і швів, обробка краю виробів облямівкою або бахромою з тканини іншого кольору тощо.

Матейко К. І. Український народний одяг : етнографічний словник / К. І. Матейко ; ІН НАНУ. — Київ : Наук. думка, 1996. — 196 с.

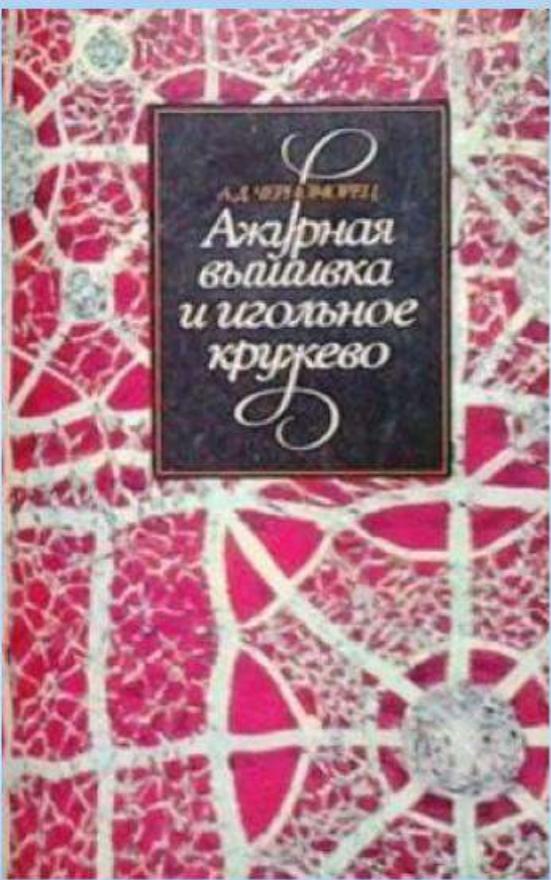
У монографії досліджується одяг як типовий показник матеріальної культури в його історичному розвиткові в період феодалізму й капіталізму. Якщо в період феодальної роздробленості крім селянського розглядається ще й одяг інших соціальних груп населення, то в період капіталізму обмежуємося лише дослідженнями селянського одягу, що зберіг своєрідності традиційного крою, його утилітарні й естетичні функції і менше зазнав впливу фабричного виробництва і міського крою.

Черноморец А. Д. Вышивка в современном костюме
/ А. Д. Черноморец. — Киев : Реклама, 1987. —
104 с. : цв. ил., схемы.

Практичний посібник знайомить із популярним у наші дні видом рукоділля — вишивкою. Книга ілюстрована зразками візерунків та фотографіями готових виробів.

У процесі розробки нових трендів дизайнери завжди зверталися до народних традицій та зразків, намагаючись максимально використати їх художню та ментальну складову у сучасних виробах. Адже модні теми є відлунням минулого. У цьому виданні простежується історія слов'янського костюма, можливість втілення національних мотивів та орнаментів у сучасних виробах: в одязі, взутті, аксесуарах, предметах інтер'єру тощо.

Черноморець А. Д. Ажурна вишивка і ігольне кружево / А. Д. Черноморець. — Київ : Час, 1992. — 208 с. : цв. ил., рис.

У практичному довідковому посібнику докладно викладено техніку ажурної строчкової вишивки та голкового мережива, що виконується звичайною швейною голкою. Описано різні види швів та технічні прийоми їх виконання. У книзі дано рекомендації, як використати, закликавши на допомогу фантазію, ажурну вишивку та голкове мереживо у сучасному одязі та інтер'єрі житлових приміщень. Видання ілюстроване кресленнями, схемами, кольоровими фотокартками. Розраховано на широке коло читачів.

З представленими в медіа-огляді виданнями Ви зможете ознайомитися в бібліотеці НТУ «ХПІ» по закінченню війни. Детальна інформація про місце знаходження книг в електронному каталогі бібліотеки на сайті:

<http://library.kpi.kharkov.ua>

При підготовці презентації використані матеріали сайтів:

<https://ukryarmarka.com.ua> ;

<https://uk.wikipedia.org>;

<https://www.nta.ua>;

<https://osvitanova.com.ua>;

<http://vishivanka.net.ua>;

<https://kamhttps://www.unian.ua>;

<https://olga-vishivka.blogspot.com>

